

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

EL sf programm „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ Lühikokkuvõte 2007 – 2015 elluviidud tegevustest

Koostas:
Piret Aro
programmijuht
piret.aro@ria.ee

Tallinn 2015

Euroopa Liidu struktuurifondidest rahastatud programm „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ kutsuti ellu 2007. aasta sügisel¹ eesmärgiga tõsta teadlikkust infoühiskonna võimalustest, et aidata kaasa inimeste elu ja tegevust toetava infoühiskonna arendamisele ning tõsta infoühiskonna alase poliitikakujundamise efektiivsust kvaliteetsema info- ja andmekasutuse kaudu.

Programmi tegevused on olnud suunatud tänaste ja tulevaste e-teenuste tarbijatele, e-teenuste loomisega seotud osapooltele (poliitikakujundajad, avalik sektor ja ettevõtjad), kelle teadlikkuse tõstmine infoühiskonnast võimaldab saavutada kõrget motiveeritust olemasolevate ning uute infotehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtuks. Lisaks eespool mainitule kätkes programm tegevusi, mis keskendusid ühiskonna arvamusiidrite ning meedia esindajate teadlikkuse suurendamisele eesmärgiga tekitada suurem huvi ning positiivne hoiak uute tehnoloogiate suhtes.

Programmi algne kogueelarve oli 3 195 582,43 eurot (50 miljonit Eesti krooni). Aastate jooksul on eelarvet tõstetud ning programmi lõpuks 2015. aasta novembris oli kogueelarveks 4 808 350 eurot. Tegelikult kasutatud eelarve on 4 747 306,90 eurot ja jääk 61 043,10 eurot. Programmi tegevusi rahastas Euroopa Regionaalarengu Fond.

Toetuse kasutamine läbi aastate²

Aasta	Toetuse väljamakse summa
2007-2008	295 950,75 eurot
2009	441 087,21 eurot
2010	479 904,07 eurot
2011	828 648,26 eurot
2012	570 176,20 eurot
2013	650 854,23 eurot
2014	545 653,79 eurot
2015	935 032,39 eurot
KOKKU 2007 – 2015	4 747 306,90 eurot

¹ Meetme tingimusi on muudetud, programmi lõpus kehtiv versioon on kinnitatud majandus- ja taristuministri 26. veebruari 2015 käskkirjaga nr 15-0064.

² Esitatud andmed ei pruugi aastate lõikes täielikult ühtida varasemates aastaaruannetes esitatuga, vaid on siinkohal võrreldud struktuuritoetuse infosüsteemis olevate andmetega ja vajadusel vastavalt korrigeeritud.

Programmi tegevuste lühikokkuvõte³

Elluviidud tegevused võib jagada kolme suuremasse gruppi, millest kõige suurema osa (üle 40% kogu eelarvest) moodustas erinevate ürituste – koolitused, seminarid, kursused, konverentsid, teabepäevad jms – korraldamine ja elluviimine. Kokku osales 328 üritustel ligi 16 000 osalejat.

Suurim alamtegevus ürituste korraldamisel on olnud 2009. aastast alates elluviidud Tark e-riik ürituste sari (267 üritust enam kui 10 000 osalejale). Ka infoühiskonna konverentse on ellu viidud aastast 2009, viimasel kahel aastal rahvusvahelisel tasemel. Viiel aastal (2010 kuni 2014) viidi ellu rahvusvaheline CERT-EE sümposium, millel osales kokku üle 1000 inimese. Äramärkimist väärivad ka e-riigi teatri juhtimisteatri metoodikal põhinev koolitus (aastatel 2009-2010 viidi ellu 11 etendust) ning kõrgemad infoühiskonna kursused aastatel 2009 ja 2013 kuni 2015. Lisaks on toimunud mitmeid teisi Eesti-siseseid ja rahvusvahelisi üritusi ja koolitusi.

Veidi üle 26% toetusest oli suunatud erinevate, eelkõige avalikkusele suunatud teavitustegevuste elluviimisele – teavituskampaaniad, telesaated, e- ja m-teenuste konkursid jms. Kolme suurema teavituseprojekti abil on tõstetud elanikkonna teadlikkust riigiportaalist eesti.ee, kaks projekti on olnud seotud ID-kaardi kasutusvõimalustega, samuti on tegeletud teadlikkuse tõstmisega vaba kontoritarkvara LibreOffice olemasolust. Eraldi alambloki moodustavad elanikkonna turvateadlikkusele suunatud teavitustegevused: aastatel 2008 ja 2009 korraldati sel eesmärgil reklaamikampaaniad, lisaks korraldati tarkvara uuendamise vajalikkust teadvustavaid tegevusi ning korraldati väiksemale sihtrühmale DNSSec'i teavitust. Turvateadlikkuse tõstmisele oli suunatud ka 2009. aastal tele-eetris jooksnud saate „Ja polegi keeruline” turvarubriik ning 2011. aastal linastunud telesari „IT-planeet”. Kolmas programmist teostatud tele-projekt oli 2014-2015 telehooajal Eesti Rahvusringhäälingu kanalites ETV ja ETV2 näidatud saade „Kapital”, mida rahastati kahasse EASiga ja mille 33 saates tutvustati ettevõtluse temaatika kõrval lähemalt ka IKT võimalusi (sh e-riigi lahendusi, e-teenuseid jms) ning selle kasutamisest tulenevat mõju ettevõtjatele.

Lisaks on programmist viimasel viiel aastal korraldatud vaheldumisi e- ja m-teenuste konkursse, mille eesmärk on olnud ühest küljest tunnustada heade teenuste tellijaid ja tootjaid, kuid teisalt tõmmata avalikkuse tähelepanu erinevate teenuste olemasolule.

Kolmanda bloki (ligi 16% kogu eelarvest) moodustasid publikatsioonid, uuringud-analüüsid, juhendmaterjalid, raamistikud ja kontseptsioonid. Sündinud on Eesti e-mainete edendamise kontseptsioon, e-ID rakendusjuhendid tarkvaraarendajatele ja ettevõtetele, LibreOffice'i e-õppematerjalid, veebi sisu juurdepääsetavussuuniste (WCAG) 2.0 ametlik eestikeelne tõlge ning WCAG 2.0 rakendamise juhised. Erinevates uuringutes on vaadeldud kodanike teadlikkust e-teenustest, avaliku sektori digitaalset dokumentitööd, avaliku sektori veebilehtede ligipääsetavust, krüptograafilisi algoritme, nutiseadmete kasutajate turvateadlikkust, analüüsitud andmekeskuste turvanõuded, e-hääletamise logisid, e-residentsuse potentsiaali. Samuti koostati juhendeid avalike teenuste arendamiseks (avaliku sektori äriprotsesside ümberkujundamise käsiraamat ja avalike teenuste disainimise protsessi mudel) jms.

Lisaks eeltoodule viidi ellu kaheaastane e-demokraatia edendamisele suunatud projekt, mille raames toimus aastatel 2010-2012 mitmeid üritusi ümarlaudadest konverentsini ning valmis mitmeid analüüse ja publikatsioone.

3 Sisuline info erinevate projektide kohta on välja toodud programmi iga-aastastes aruannetes.

Indikaatori saavutustase

Programmi „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ üldeesmärgi saavutamise indikaatoriks on avalikest e-teenustest teadlike elanike osakaal. Vastavalt majandus- ja kommunikatsiooniministri 5. augusti 2009.a. käskkirjale nr 238 „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ kinnitamine“ pidi avalikest e-teenustest teadlike elanike osakaal 2013. aastal kasvama vähemalt 75%ni ning see tase ka saavutati.

Avalikest e-teenustest teadlike elanike osakaal

Allikas: Hinnatakse Statistikaameti iga-aastaste uuringutega

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Indikaatori sihttase			58%	67%			75%		
Saavutatud osakaal (Statistikaameti andmete, v.a kus märgitud teisiti)	43% ⁴	55% ⁵	N/A	59% ⁶	76%	77,38%	80% ⁷	80%	98,5%

Statistikaamet on juhtinud tähelepanu asjaolule, et e-teenustest teadlike elanike osakaal on eeldatavasti suuremgi kui toodud andmetest selgub – küsimust küsitakse uuringus vaid internetikasutajate käest, kuid ka osa mittekasutajaid teab mõnd e-teenust.

Kokkuvõtteks

Programmi „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ elluviimise võib lugeda igati eesmärgipäraseks ja edukaks. Kuiõrd tehnoloogia ning teenustetaristu on pidevas muutumises ja arengus, vajavad ajakohastamist ka seotud teadmised. Tagamaks teenustetaristu arendamise kooskõla tehnoloogia võimalustega ning toetamaks uuenduslike e-teenuste loomist, on jätkuvalt vaja hinnata, analüüsida, koondada ning levitada teenustetaristu senist kogemust ning jälgida uute tehnoloogiate ja trendide potentsiaalset mõju teenustetaristu arendamisele. Ka on teenustetaristust kasu üksnes siis, kui selle kasutajad on taristu võimalustest teadlikud ning neil on motivatsioon ja võimekus neid kasutada.

Sellest tulenevalt on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kutsunud ellu EL struktuuritoetuse toetuskeemi „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“, mille tulemusel kasvab nii riigiasutuste, üksikisikute kui ettevõtjate teadlikkus ja teadmus infoühikonnast, aidates nii kaasa teenustetaristu nutikale ja turvalisele arendamisele, toimimisele ning kasutuselevõtule. Toetuskeemi viib Riigi Infosüsteemi Amet ellu juunist 2015 kuni aastani 2023.

4 Vastavalt TNS Emori 2007.a. oktoobris läbi viidud uuringule „Kodanike rahulolu riigi poolt pakutavate avalike e-teenustega.“

5 Saar Poll OÜ poolt novembris 2008 läbiviidud uuringu „Avaliku sektori e-teenused“ alusel.

6 Vastavalt TNS Emori poolt 2010. aasta jaanuaris läbi viidud uuringule „Kodanike rahulolu riigi poolt pakutavate avalike e-teenustega“.

7 Statistikaameti andmetel teavad vähemalt ühte e-teenust kõik internetikasutajad, keda on 80% elanikkonnast. (Statistikaameti andmebaas Infotehnoloogia leibkonnas seisuga 13.09.2013.a).